

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Disputationes Theologicae

Quatuor Tomis distinctæ: Quibus Univerſa Theologia Scholastica Clare,
Breviter & accuratè explicatur

De Deo, Et De Angelis

Martinon, Jean

Burdegalæ, 1644

Sect. 7. Vera ſententia, & ſolutio argumentorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73898)

ente & manifestante, vel proximè, ut in casu proposito, & in Prophetis immediatè à Deo audientibus: vel per motu, ut cum Angeli, vel alij, qui à Deo immediatè acceperunt, alijs manifestant. Falsum verò est quod vltimò addunt, possibilem esse creaturam æquivalentem in virtute intelligendi composito ex specie & intellectu Prophetæ; si possibilis est creatura æquivalens composito ex lumine gloriæ & intellectu Beati. Quia species se tenet parte obiecti. Nullus autem intellectus creatus potest esse de se sufficiens & completus ad intelligendū, sine concursu obiecti, vel per se, vel per aliquod mediū cogniti, aut incogniti: alioquin esset illimitatus in cognoscendo, cognosceretque omnia intelligibilia, eo ipso quòd sunt intelligibilia. Quare quantumvis crescat perfectio creata ex parte principij actiui intelligendi, nunquam poterit supplere speciem obiecti. At verò lumen gloriæ se habet per modum principij efficientis: ideoque suppleri potest per virtutem intelligentem crescentem in infinitum.

De Salas.

Alia multa vndeque, more suo congruit De Salas 1. 2. q. 3. tract. 2. disp. 3. sect. 2. qui postquam acriter nimis in hanc sententiam inuictus est, incidit tamen, licet inuitus, in eisdem modificationem. n. 21. cum ad primum argumentum respondet, eam opinionem (ex his nimirum duabus oppositis) eligendam esse, quæ probabilior est, & sauis esse asserit pro illa rationes quæ ostendant probabilius esse, repugnare talem creaturam quam non repugnare. Quam modificationem aliorum quoque plurimum ex Aduersarijs esse testatur Ripald. cit. disp. 23. sect. 1. num. 1. in fine.

Ripald.

Obicit autem præcipuè De Salas ratione secundæ, alia multa monstruosa & portentosa posse fingi possibilis, secundum modum argumentandi nostrum.

59.

Soluantur alie obiectiones.

Responderi potest, non fingi quicquid seruata proportione ex aliquo reipsa existente, valde probabiliter ratione colligitur, cuiusmodi est nostrum in præsentis ratiocinatio. Ex plurimis autem quæ ibidem commemorato velut impossibilia, quædam possibilis sunt, & à multis concessa: quæ verò ea sint, longius esset enumerare. Speciatim verò vniò hypostatica non potest vlli creaturæ puræ esse connaturalis, quia nulli potest esse connaturale, ut priuatur propriâ & naturâ substantiâ.

Alia eius ratio est, quia possibilis est creatura rerum non connaturalium vlli substantiæ creata vel creabili, cum in hoc nulla apparet repugnantia afferri possit. At in tali ordine debent esse gratia & gloria: ergo &c. Respondeo, cum Deus aequè potens sit in creandis substantijs, ac in creandis accidentibus, & omne accidens connaturaliter obiectum exigit: valde incertum esse, quòd non possit creare substantiam eiusdem ordinis cum quouis accidente creabili. Quare hæc ratio nihil habet supra probabilitatem.

Instabis, quia non est existendum solam independentiam & illimitationem esse creaturis impossibilem: sed potius multas esse alias perfectiones Dei omnino proprias, & incommunicabiles creaturis, inter quas est connaturalitas diuinæ visionis. Respondetur, alia quidem esse creaturis incommunicabilia, & Dei propria, ut vim ipsum comprehendendi, æternitatem strictè sumptam, communicabilitatem & identitatem essentiae cum tribus personis, earumque originem per intellectum & voluntatem, &c. Veruntamen eum Dei visio sit reipsa connaturalis alicui creaturæ, nempe lumini gloriæ, & intellectui instructo lumine gloriæ; non est dicendum illam connaturalitatem esse creaturis omnino incommunicabilem. Cùmque reipsa communicetur alicui accidenti, & composito ex substantia intellectuali & accidente illo, nempe lumine gloriæ: probabile est posse quoque communicari alicui substantiæ intellectuali superioris ordinis.

60. Multæ sunt perfectiones creaturis incommunicabiles.

Virgebis, quia Deus non potest dare substantijs per se, quicquid habent per accidentia, alioquin præter creare substantiam quæ per se esset peccatum, & haberet id quod habet per actum peccati, possum. Respondeo, repugnare Deum esse causam specialem peccati, etiâ accidentarij, aut compositi ex substantia & accidente peccati, nisi; sed tantum posse permittere peccatum, & concurrere per modum causæ primæ, cum libertate creata id exigente, & ad peccatum se liberè determinante aliud quàm Deum penitus dedecet. Quia multò minus potest esse causa substantiæ quæ per se sit peccatum. Vbi verò nulla apparet repugnantia ex hoc capite, vel aliquo alio; non est improbabile Deum posse creare substantiam, quæ habeat per se connaturaliter, id quod habet per accidentia: quamuis oppositum quæ non careat probabilitate, adeoque res sit incerta ut contentit sententia hucusque proposita.

SECTIO VII.

Vera sententia & solutio argumentorum.

Non obstantibus, quæ scilicet propter rei difficultatem prosecuti sumus, præferenda est contraria sententia, affirmans Deum esse naturaliter inuisibilem respectu cuiuscunque creaturæ possibilis. Primum, quia est expresse D. Thom. quæst. 12. a. 5. ad 3. & omnium ferè Theologorum, à quorum tam communi consensu non est facile recedendum, sed potius credendum latere in esse contradictionem in eo, quod tam multi & tales iudicant esse impossibile, accedente præferrim simili iudicio SS. Patrum; de quo dicemus paulò inferius.

Deus est naturaliter inuisibilis omnium intellectui creatibili.

Secundò, quia est conformior verbis Apostoli 1. Timoth. 6. qui lucem habuit inaccessibilem &c. quæ verba absolute prolata, iudicent absolute.

Probat ex scripturis.

absolutè intelligi quantum fieri potest. Intelliguntur autem absolutè, si dicamus Deum, ob summam suam elevationem, esse inuisibilem, & inaccessibleem cuicumque creaturæ, viribus eius naturalibus: adeo vt nulla penitus possit ad eum clarè & in luce aperta inueniendum accedere, nisi ipsius indulgentiâ, & gratiâ creaturam ad hoc eleuante. In opposita verò sententia Deus erit inaccessibleis comparatiuè tantùm, respectu creaturarum nunc existentium: eo modo quo si Deus vnicum Angelum creasset, esset ille inuisibilis respectu aliarum creaturarum intellectualium tunc existentium: posito, quod probabile est, non posse animas rationales, quamuis à corpore separatas, naturaliter videre Angelos.

62. Neque dicas, si Deus esset absolutè inuisibilis creaturis, deberet esse inuisibilis intellectu Beati instructo lumine gloriæ, quia totum illud compositum creatura est. Respondet enim, Deum nõ desinere esse absolutè inuisibilem creaturis secundum vires suas naturales spectatis, & sine donis & auxilijs specialibus gratiæ; atque esse illis per se, solisque suis viribus inaccessibleis: quamuis ipse possit per gratiam & condescendentiam accessum illis ad se dare, & sequi illis visibilem facere per auxilium suæ omnipotentiz. Loquitur autem Apostolus loco citato de creaturis ita consideratis, id est, de accessu creaturæ intellectualis nudè sumptæ, & secundum sola naturalia consideratæ. Nam intentum Pauli erat ostendere, creaturam non posse videre Deum, aut eius secreta cognoscere, speciatim Christi diuinitatem, nisi quatenus Deus ipse ostendit, quemadmodum ostendit Christum suis temporibus, vt ibidem affirmat paulò post. Certè ciuitas non desineret dici absolutè inaccessibleis, si non nisi ipsa volente, & iuuante, vt complanando, portaque apertendo, nullus posset ad illam accedere.

63. Moueor certid ad hanc sententiam alteri præferendam, quia est conformior SS. Patribus, quorum pluribus testimonijs non planè satisfaciunt. Authores oppositæ sententiæ. Nam quod respondent locis superiori sectione relatis SS. Augustino, Fulgentio, Hieronymo, Ambrosio, Gregorio, & Anselmo, affirmantibus solum Deum, esse impeccabilem, cætera verò, eo ipso quod ex nihilo sunt, vel quod non sunt summa bona, peccare posse; Quod, inquam, respondent creaturam illam, cui visio Dei esset connaturalis, posse nihilominus illam non habere, Deo non concurrente; & tunc peccare posse: non satisfaciunt duplici de causa. Primum quia sensus Sanctorum illorū est, creaturam, ex eo quod ex nihilo producta sit, vel non sit summum bonum; non habere per sola naturalia, & titulo creationis, ac sine gratiæ beneficio, quod peccare non possit. Atqui si Dei visio esset illi connaturalis, & debita titulo creationis; esset impeccabilis per sola naturalia. Neque vno deceret Deum, negare illi concurrere.

Tom. I.

sum naturaliter debitum ad visionem, vt eo negato peccaret, aut posset peccare. Secundò, quia vt fatentur Adversarij, creatura illa esset substantialiter eiusdem ordinis, & eiusdem aut maioris perfectionis, quam sunt habitus supernaturales à Deo nunc infusi. Atqui, vt docet Tridentin. sess. 6. capite 9. in fine, repugnat fidei infusæ subesse falsum: & par est ratio vt spes infusæ, & charitati, alijsque habitibus supernaturalibus infusis voluntati, repugnet peccatum: vt etiam docent communiter Theologi, putantque hanc repugnantiam oriri ex intrinseca perfectione horum habituum: Ergo similiter peccatum repugneret tali creaturæ, atque illa esset magis impeccabilis, semotà etiam Dei visione, quam sit infallibilis habitus fidei infusæ, & quæ sint impeccabiles habitus supernaturales infusi voluntati.

Non satisfacit etiam verbis illis Cyrilli I. in Ioan. c. 13. *Creatura, cum serua sit, nutrantium & voluntate Patris ad supernaturalia vocatur.* Quibus verbis significat Cyrillus supernaturalia dona gratiæ & gloriæ ad quæ nunc homines & Angeli eleuantur à Deo, non posse vlli creaturæ esse connaturalia: quia eo ipso quod est creatura, est serua: & non possunt hæc seruo esse connaturalia: quia vili cæcanta & talis diuinorum donorum communicatio iuratur naturalem conditionem seruitutis. Omnis autem pura creatura, eo ipso quod est pura creatura, est naturaliter serua. Quod amplius confirmatur, & manifestè liquet, ex ijs quæ ait eodem loco, capite 8. paulò ante medium: *Si firmitez credunt substantialiter Filio supernaturalia bona inesse, nolint ei creaturam secundum naturam conuigere.* Id est, non potest eum esse puram creaturam, neque naturam aliam habere quam creatam, si credunt bona supernaturalia ipsi inesse naturaliter. Item ibidem asserit, cætera præter Deum, quemadmodum ex nihilo producta sunt; sic à tenebris, splendore veri luminis accepto, illustrari per accensens, & de foris gratiam acquirere, largitoris misericordia, & participatione quæ per gratiam fit: vt retulimus supra num. 47.

Nec obest quod gratia, & lumen gloriæ, aliaque dona supernaturalia, sint aliquid creatum; quodque compositum ex illis & ex natura intellectuali sit aliquid creatū & creatura, cui tamen est connaturalis Dei visio, in se uo composita. Nam, vt bene aduertunt eruditi quidam Recentiores, creaturæ nomine simpliciter intelligitur Cyrillo alijque Patribus, & ab omnibus communiter, natura ipsa substantialis secundum se spectata, vel purè solū ac nudè, vel in ordine ad ea quæ naturaliter habet aut habere potest: siue quoad ea quæ illi conueniunt solo titulo creationis (respectu cuius vocatur creatura) quæque, vt ait sanctus Bernardus, sunt magis illi innata, quam donata: non autem quoad ea quæ illi insunt, aut

64. Cyrillus:

Dona gratiæ & gloriæ, quod possunt esse connaturalia vlli creaturæ.

65.

in esse possunt beneficio gratiæ. Quæcunque autem dona gratiæ illi à Deo liberaliter dentur, semper sunt illi, secundum se sumpta, supernaturalia, & per excessum improporcionata, quamuis vnum ex illis donis non sit supernaturaliale alteri, neque composito ex illo & natura. Semperque habet creatura vnde se humiliet, vt serua, & vt indigna tantis bonis, ratione suæ originis & conditionis naturalis: iuxta illud Pauli, *Quid habes quod non accepisti? (gratuito scilicet, & supernaturaliter) Si autem accepisti, quid gloriaris quasi non accepisti? 1. Corinth. 4. v. 7.*

66.

Mouet quartò, quia licet contraria sententia plurimis rationibus contra se allatis aliunde satisfaciatur; in quibusdam tamen admittit aliqua, quæ Scripturæ, Patribus, & rationi non videntur esse conformia. Vt y. g. quòd aliqua sit possibilis creatura, quæ cum Dei conatur generali, & sibi conaturali, sic particeps & consors naturæ diuinæ, eiusque lucis, & conscia eius confessorum & secretorum. Cum Scriptura & SS. Patres magis significant locis ante citatis, & alijs in superiori sect. allatis, gratiam Spiritus sancti, vel ipsum Spiritum sanctum supra naturæ vires iuuantem, esse ad hoc necessarium, neque habere creaturas. Ne de tantis perfectionibus gloriaripotest, vnde sibi conaturalibus, debitisque titulo creationis. Idque luminis rationis naturalis per se apparet esse magis conueniens, rectè & dignè cogitanti de gloria diuinæ maiestatis, atque eleuatione & eminentia infinita super omnes naturas creabiles.

Difficile tamen est duobus argumentis positius contrariæ sententiæ perfectè satisfacere: sed in questione vtrumque difficili, si attendatur sola ratio naturalis, sequendum est quòd Scripturæ & Patribus, & communi iudicio Doctorum conformius est.

67.

Solutio prima arguendi propositi. 23

Ad primum respondent aliqui Recentiores primo, esse argumentandi modo probatum ita posse creati voluntatem, quæ velit sine cognitione: quia coniuncta ex voluntate, & cognitione præuia, iuuante ad volendum, est finita virtutis. Ergo si perfectio voluntatis crescat in infinitum, poterit ad tantam perfectionem peruenire, imò & illam excedere. Secundo, veram rationem cur talis intellectus sit impossibilis, non esse, quòd sit virtus infinita in intellectu instructo lumine gloriæ, cui proinde nullus intellectus creabilis æquari possit: sed quia in intellectu instructo lumine gloriæ seruatus ordo dependentiæ necessarius creaturæ. Qui ordo non seruaretur in creatura, quæ virtus originis esset substantialiter completè potens ad videndum Deum. Semper enim manet quòd creaturæ instructa lumine gloriæ, sit ex naturâ suâ serua, & non nisi gratuito se esse beatam debeat agnosceret. Lumen autem gloriæ, aut quoduis aliud accidens infusum, non eget illa humilia-

tione & gratiarum actione, quæ eget creatura in se substantialiter sumpta. Hæc illi.

68.

Non facit facit.

Sed prima responsio falsum assumit. Cognitio enim obiecti respectu volitionis, se tenet ex parte obiecti: estque illius propositio, vt supra diximus de specie, vel alio medio cognitionis, supplente defectum obiecti non præsentis per se. Ideoque non potest suppleri, crescente licet actiuitate intellectus creati ad intelligendum. At lumen gloriæ, & compositum ex illo & intellectu Beati, est mera vis intelligendi, & principium efficiens intellectionis. Secunda vero responsio relinquit integram difficultatem, quomodo scilicet virtus naturalis intelligendi, si crescat in infinitum, non adæquet virtutem finitam intelligendi, quæ est in composito ex lumine gloriæ & ex intellectu Beati? Hæc enim difficultas non soluitur afferendo solum illud incommodum, quòd non seruaretur ordo dependentiæ creaturæ à Deo. Est enim æqualis difficultas, quomodo possit stare ille ordo dependentiæ cum possibilitate creaturarum intellectualium, perfectiorum in infinitum.

69.

Alia solutio Aegidij Conink.

Aliter respondet Aegidius Conink disp. 4. de actibus supernaturalibus num. 34. & 35. quòd intellectus creatus sit improporcionatus visioni Dei, non prouenit tantum ex eius imperfectione: sed quia licet diuina essentia, vt abstractiue cognoscibilis, conceptu saltem confuso & non quidditatiuo, sit obiectum omnis intellectus: tamen vt intuitiue visibilis, & obiectum omnino improporcionatum naturali virtuti cuiusvis intellectus possibilis: sicut obiectum non illuminatum, est obiectum improporcionatum potentie visus oculi humani: licet non improporcionatum oculo imperfectiori Bubonis. Vnde quamuis crearetur oculus humanus perfectior & perfectior in infinitum, nunquam tamen posset videre sine lumine.

Reicitur

Sed contra, primo, quia lumen se tenet ex parte obiecti, tanquam obiectum per se visibile, & tanquam morium seu obiectum formale videndi colores, sine quo neque Bubonis oculus, neque vilius alius potest videre naturaliter; quamuis oculis imperfectior, puta Bubonis, possit cum lumine per exiguo videri, propter contemperem & improporcionem talis luminis cum suo organo, ea qua oculus perfectior non valet sine maiori lumine. Quod etiam in hominibus quibusdam semicæcipientibus expertus aliquando sum. Secundo, cum potentia intellectiua sit de se vniuersalis, & valens ad omnia intelligibilia: non video quomodo fieri possit, vt perfectior intellectus sit de se insufficientis ad videndum obiectum, ad quod videndum per se sumit vis imperfectior intelligendi. Nam vbi est pars facultas agendi, debet esse pars actio conaturaliter, si cetera sint paria. Neque potest defectus actionis in defectum potentie refundi, si est æqualis aut maior illius vis agendi.

Melius ergo responderi potest cum Faso-
lo q. 12. a. 4. dub. 3. n. 11; intellectum natu-
ralem, quantumvis crescat in infinitum,
semper fore imperfectiorem composito ex
lumine gloriæ, & ex intellectu Beati: adeo-
que nunquam adequaturum illius perfectio-
nem in virtute intelligendi: quia augmentum
illud semper erit naturale; adeoque inferius
quocunque lumine finito supernaturali. Es-
ideo ex hoc augmento non potest inferri, vi-
sionem Dei fore tali intellectui connatura-
lem, quamvis sit connaturalis lumini gloriæ,
& intellectui Beati, vt lumine illo perfuso.
Quamquam proprie loquendo non est con-
naturalis ipsi intellectui, sed soli lumi-
ni gloriæ cui ratione sua perfectionis debet
naturaliter concursus ad actum visionis
exercendum: debetur quoque illi connatu-
raliter vt intellectus eo perfusus eleuetur, &
côcurrat obedientialiter ad producendū vita-
liter eundem actum. Porro intellectus creatus,
aut creabilis, quamvis sit potentia de se vni-
uersalis, & valens ad omnia intelligibilia
cognoscenda aliquo modo; non tamen ad
omnia quidditatiuè, germanè, & intuitiuè
percipiendâ: ac ne quidem, iuxta commu-
nem sententiam, intellectus iam creatus,
Angelicus & humanus; valet hoc modo ad
vlla obiecta in entitate supernaturalia. Qua-
re licet perfectior & perfectior intellectus
creatus, valeret naturaliter ad perfectius &
perfectius intelligendum obiecta naturalia;
non tamen ad videnda supernaturalia; ne-
que attingeret vnam perfectionem lumi-
nis superioris, & alterius ordinis, cuius-
modi est lumen gloriæ: quemadmodum bruta,
licet crearentur alia alijs perfectiora in
infinitum, nunquam attingerent ad perfectio-
nem humanæ naturæ, quæ est alterius ordi-
nis.

71. Solutio se-
cundi ar-
gum. pro-
positi n. 28.

Ad secundum Respondetur scripturæ & Pa-
tri bus citatis esse conformius existimari nul-
lam puram creaturam posse adeo esse perfe-
ctam secundum suam substantiam, vt per-
ueniat ad eam perfectionem quæ Deus potest
conferre per accidentia supernaturalia, &
speciatim per Dei visionem. Sic enim esset
naturaliter inaccessibilis: & Deus esset illi
naturaliter inaccessibilis, & necem naturaliter
haberet per se ipsam, non per accidens, de-
foris, & participatione per gratiam, quæ om-
nia, vt supra ostendimus, sunt aliena à men-
te D. Pauli II. Thomæ 6. V. 16. & Augusti.
Hieronymi. Fulgentii. Gregor. Cyril. Alexand.
aliorumque Patrum.

Ad tertium argumentum negatiuum,
Respondeo non clarè quidem, hic ostendi
contradictionem, vt neque in eo quod oec-
lus corporeus Deum videre possit, vel quodd
aliqua creatura possit Deum comprehen-
dere, aut creare aliquid, vel producere quid-
piam sine Dei concursu, quæ tamen com-
muni iudicio Doctorum censentur latentem
contradictionem continere. Par autem est
in presenti ratio idem iudicandi, ob tant
communem consensum Theologorum, &
quod amplius est Sanctorum Patrum, fa-
uente Scriptura. Quo verò rationes ad idem
probandum aliquid roboris habeant antea in-
dicatum fuit.

72. Ex dictis collige à fortiori, Deum esse na-
turaliter incomprehensibilem, & ineffabi-
lem omni creaturæ, tum existenti, tum etiam
possibili: id est, nullam esse, aut esse posse
creaturam, quæ solis tribus naturalibus
possit Deum cognoscere adæquate, quantum
cognoscibilis est. Quod multo maius ac diffi-
cilius est, quam Deum tantum videre quo-
modocunque. Nullam item cuius sermone
quantumvis longo, & prolixo, possit eius
natura & excellentia infinita satis explicari:
ita vt quamvis in infinitum sermo de illo
protrahatur à quacunque natura creata vel
creabili: nunquam tamen quicquid in illo
est, explicetur: iuxta illud Gregor. Nazianz.
orat. 49. & Aug. serm. 190. de tempore. Hoc
est Deus quod cum dicitur, non potest dici: cuius as-
firmatur non potest affirmari: cum comparatur, non potest
comparari: cum definitur, ipsa definitio crescit
&c. An vero per gratiam possit à creaturis
comprehendi, vel voce satis exprimi, dice-
mus in sequenti disputatione. Rectè autem
notat Sanctus Dionys. cap. 7. de diuinis no-
min. initio, quia Deus supra sermonem om-
nem, & mentem, & sapientiam locatus emi-
nec: ideoque solemnè Theologis esse quæ
sunt in Deo, nominibus priuatiuis asserere. At-
que ita, inquit, *Et inuisibilem aiunt sancte litera
clarissimam lucem: eumque qui celerrimè est, et
eum qui multis insignis non sibi est, ineffabilem,
& sine nomine appellant: presentemque omnibus,
& qui inuenitur ex omnibus, incomprehensibilem
atque inuestigabilem dicunt.* Eodemque modo
affirmat Apostolus laudare stultitiam,
Dei, cum sic ait, *Quod stultum est Dei, sapien-
tius est hominibus.* I. Corinth. I. v. 5. *Quod in eis
rationale indignumque videtur, ad ineffabilem
viam nemque omnem præcellentem, referens verè a-
tem. August. Dyophysius.*

Ad tertium
propositum
num. 30.

Deus est
naturaliter
incompre-
hensibilis
& ineffabi-
lis omni
creaturæ
possibili.

Nazianz.
August.